

Fros van der Maden, materiaalontwikkelaar NT2

‘Ik gebruik onderwerpen die NT2-jongeren aanspreken’

Fros van der Maden is educatief auteur en docent Nederlands. Voor anderstaligen schreef zij diverse methodes. De laatste jaren heeft ze haar focus verlegd naar jongeren. Zij vertelt dat anderstalige jongeren niet alleen de taal, maar ook allerlei tekstsoorten en strategieën moeten leren om te kunnen doorstromen naar het reguliere onderwijs. Ook moeten ze zich de schooltaal eigen maken: instructietaal, vaktermen en woorden om abstractere teksten te begrijpen en te produceren.

Tekst: Melanie Modderman

Hoe ben je in het NT2-onderwijs terechtgekomen?

“Na mijn studie Nederlands en Literatuurwetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen ben ik toevallig het tweedetaalonderwijs (NT2) ingerold. Een vriendin gaf een beginnerscursus op de Volksuniversiteit. Ik nam haar cursus over en ondervond dat er in die tijd nog nauwelijks lesmateriaal voor NT2 bestond. In de cursus werd een nogal saaie Engelstalige methode gebruikt, terwijl veel cursisten het Engels slecht beheersten. Door die intermediaire taal werd het Nederlands leren voor de cursisten alleen maar lastiger. Toen ben ik mijn eigen methode voor volwassenen gaan ontwikkelen. In het Nederlands natuurlijk. Deze ervaring zette de toon voor mijn loopbaan. Vanaf dat moment heb ik lesgeven gecombineerd met educatief schrijven.”

Wanneer kwamen de jongeren in beeld?

“Toen ik in 2010 na vele jaren in het voortgezet onderwijs en volwassenenonderwijs te hebben gewerkt, een baan aannam op de Internationale School in Groningen, leerde ik deze doelgroep kennen. Ook toen weer bleek er maar weinig geschikt materiaal te zijn. Veel uitgeverij vinden anderstalige jongeren een te kleine doelgroep. Daarom ontwikkel ik nu niet alleen, maar geef ik ook zelf uit. Schrijven voor deze doelgroep vind ik belangrijk, want de jeugd heeft de toekomst. Dat geldt ook voor nieuwkomers. Met mijn boeken wil ik eraan bijdragen dat anderstalige jongeren zich beter kunnen voorbereiden op de overstap naar het reguliere Nederlandstalige onderwijs.”

Hoe bepaal je welke leerstof relevant is en hoe weet je wat jongeren aanspreekt?

“Voor het NT2-onderwijs is kort na de publicatie van het *Common European Framework of Reference* (CEFR) in opdracht van het ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het zogenoemde *Raamwerk NT2* (2002) ontwikkeld. Voor het moedertaalonderwijs was al eerder het *Referentiekader taal en rekenen* verschenen. Door deze raamwerken naast elkaar te leggen, kun je vaststellen welke stof van belang is voor schakelaars. Dan blijkt dat anderstalige jongeren niet alleen meer taal nodig hebben, maar ook weet moeten hebben van allerlei taalstrategieën, zoals lees- en luisterstrategieën. Daarnaast moeten ze een diversiteit aan tekstsoorten leren kennen, zowel receptief als productief en nog veel schooltaal leren zoals instructietaal, vaktermen en woorden om abstracte teksten te begrijpen en te produceren. Mijn NT2-boeken voor anderstalige jongeren hebben daarom een duale aanpak. Het gaat niet alleen om taalleren, maar ook om schooltaal en het leren van tekstsoorten en -strategieën.”

Wat heb je aan lesmateriaal ontwikkeld?

“Tot nu toe heb ik voor jongeren drie deelvaardigheidsmethodes ontwikkeld: *Op Schrift*, *In Gesprek* en *Lees Mee NT2*. De methodes kenmerken zich door een jonge aanpak. Ik gebruik onderwerpen die leeftijdsgroepen aanspreken, zoals spannende beroepen, vakantiewerk of kleding. Ook zijn er activerende werkvormen, veel zelfstandig werken en differentiatiemogelijkheden, maar daarnaast laat ik leerlingen waar mogelijk vooral samenwerkend leren.”

Waar haal je je inspiratie vandaan?

“Als ik schrijf, zie ik vaak gezichten van leerlingen voor me. Ik probeer me voor te stellen wat zij van een opdracht zouden vinden. In *Op Schrift* bijvoorbeeld leren jongeren aan de hand van 24 verschillende tekstsoorten steeds beter schrijven. Ik vind het dan een uitdaging om opdrachten te bedenken die aanspreken. Bij het leren formuleren van instructies wordt vaak gebruikgemaakt van recepten. Een logische keuze, maar de meeste jongeren zitten niet regelmatig met hun neus in een kookboek. Wat ze wel graag doen is tosti's bakken. Dus dan ligt het voor de hand om het formuleren van instructies te oefenen aan de hand van het bereiden van een tosti. Ik probeer zo veel mogelijk zelf uit in lessen en heb vaak contact met docenten en leerlingen die werken met mijn boeken. Zo probeer ik materiaal te maken dat werkt.”

Waar werk je momenteel aan?

“Ik ben bezig met een beginnersmethode voor anderstalige jongeren, die *Een goed begin* gaat heten. Met deze methode gaan leerlingen individueel werken, wat wel moet vanwege de doorlopende instroom. Maar parallel aan de lessen biedt het docentenboek speelse groepsopdrachten voor woordenschatconsolidatie en gespreksvaardigheid. Daarbij moet je

WERELDBOEKEN

Inmiddels worden zowel *Op Schrift* als *In Gesprek* en *Lees mee NT2* op veel scholen door heel Nederland gebruikt. Tevens is er internationaal belangstelling, want ook in het buitenland leren jongeren Nederlands als tweede taal. Zo worden de boeken onder andere gebruikt in België en Nederland, Rome, Barcelona en Stockholm, Cleveland (Ohio) en zelfs Thailand. Meer info over de methodes vind je op www.frosvandermeden.nl

bijvoorbeeld denken aan spelletjes zoals kwartet, memory of een quiz en rollenspelen. In deze spelletjes passen de leerlingen op een niet-schoolse manier toe wat ze hebben geleerd in de methode. De docent kan deze oefenvormen op een zelf te bepalen moment inzetten voor alle leerlingen. Want in het docentenboek wordt steeds aangegeven wat leerlingen die nog niet zo ver zijn in het boek, moeten voorbereiden om toch mee te kunnen doen met de groepsactiviteiten. Zo voorkom je dat gedifferentieerd werken een eenzaam avontuur wordt voor leerlingen en gebruik je de mogelijkheden die een groep biedt voor het ontwikkelen van deelvaardigheden.”

Wat adviseer je remedial teachers die leerlingen op het gebied van NT2 ondersteunen?

“Anderstalige instromers in het reguliere Nederlandstalige onderwijs zullen tegen allerlei tekortkomingen aanlopen. Dat is onvermijdelijk. Sommige jongeren zijn in staat die op eigen kracht aan te pakken, anderen hebben daar hulp van een remedial teacher bij nodig. NT2 is echter een heel ander vak dan moedertaalonderwijs. In feite ligt de NT2-didactiek en leerstof veel dichter tegen het vreemdetalenonderwijs aan dan tegen het schoolvak Nederlands. Als een remedial teacher weinig NT2-kennis en -ervaring heeft, dan moet zij die kennis en ervaring toch proberen aan te vullen. Overleg met een NT2-docent kan helpen. Oriënteer je goed op de diversiteit aan materialen en lees zeker om te beginnen het *Handboek Nederlands als Tweede taal*. Dat biedt een goede introductie in dit boeiende vakgebied.”

Hoe weten wij als remedial teachers welk NT2-materiaal goed werkt bij een leerling?

“Tja, dat blijft een kwestie van uitproberen. Wat voor de één werkt, vindt de ander weer niks. Gelukkig zijn er tegenwoordig heel goede websites op het gebied van NT2-materiaal. LOWAN, de organisatie die het onderwijs aan nieuwkomers steunt, geeft een uitstekend overzicht. De webshop Dutchipresume geeft ook veel informatie, evenals de NT2-webshop van uitgeverij Boom. Verder wil ik zelf remedial teachers met specifieke vragen best proberen verder te helpen. Dat kan via: edutekst@frosvandermeden.nl”

Meer info: ga naar www.lowan.nl, nederlandsleren.dutchipresume.com en www.nt2.nl